

Nr 63

Av herr **Sörenson**, *angående vigselrätten för pastorer i fria kristna trossamfund.*

(Lika lydande med motion nr 99 i Andra kammaren)

Ingående av äktenskap regleras i giftermålsbalkens 4 kap. Enligt 1 § ingås äktenskap genom kyrklig eller borgerlig vigsel. Den överväldigande majoriteten av ingångna äktenskap år 1964 (sista året för vilket uppgifter föreligger) ägde rum i kyrklig ordning. Sålunda var av 58 439 vigslar 54 231 eller 92,8 procent kyrkliga. Den höga frekvensen kyrkliga vigslar torde få ses som ett uttryck dels för en i vårt folk djupt rotad tradition att äktenskap skall ingås i kyrklig ordning, dels för ett behov av helgd och fest vid den livsavgörande akt, som en vigsel innebär.

Som följd av religionsfrihetslagen av år 1951 vidgades begreppet »kyrklig vigsel». Konungen medgav ett flertal frikyrkliga trossamfund rätt att genom befullmäktigade pastorer förrätta vigsel med laga kraft. En förutsättning för en sådan vigsel skulle vara, att de trolovade eller en av dem tillhörde samfundet i fråga. Denna bestämmelse har utvidgats så, att medlemskap i en till samfundet ansluten ungdomsrörelse skulle vara till fyllest för att pastor från samfundet i fråga skulle ha rätt att förrätta vigsel. Ur juridisk synpunkt synes denna ordning ha fungerat på ett oklanderligt sätt. De frikyrkliga vigselförrättarna synes ha helt motsvarat det förtroende, som giftermålsbalken givit uttryck för.

Då den ovan beskrivna ordningen för kyrklig vigsel nu varit i funktion i femton år är en översyn av dess bestämmelser befogad.

Det kan då konstateras, att den snabba utvecklingen i vårt folk på snart sagt alla livsområden också berör frågan om vigsel. Sociologiskt kan konstateras, att s. k. strukturella bindningar — dvs. upplevelsen av att höra till en viss struktur, en viss grupp — avtar medan den funktionella sidan — dvs. den personligt väljande och den upplevelsemässiga sidan — av ömsesidighetsförhållandena förstärkes. Detta betyder för den kyrkliga vigseln, att det finns människor i vårt samhälle som icke i lagens mening hör till den frikyrkliga strukturen men upplever en — ofta indirekt — förbundenhet med det gemenskapsliv, som de fria trossamfunden söker gestalta. Söker sådana personer vigsel i frikyrklig ordning, saknas emellertid möjligheter till sådan vigsel. Detta innebär att en reell samhörighet icke får komma till uttryck vid en livsavgörande och meningsfull akt.

Härtill kommer den vidgade ekumeniska inriktningen i svensk kristenhet. Ett exempel må anföras. Vid universiteten finns numera som regel studentpastorer, representerande såväl svenska kyrkan som frikyrkosamfundet. Helt naturligt uppkommer situationer, då kyrkligt eller frikyrkligt orienterade studenter eller studenter utan deciderad inriktning mot visst trossamfund önskar vigsel av en studentpastor, som haft betydelse för deras mänskliga och andliga utveckling. Giftermålsbalkens bestämmelser begränsar emellertid möjligheterna att här erhålla vigsel enligt ett spontant känt önskemål. De trolovade eller en av dem måste tillhöra svenska kyrkan resp. erkänt trossamfund. Den begränsning i vigselmöjligheterna, som sålunda uppkommer, kan icke anses stå i överensstämmelse med idén om individuell frihet i religiöst avseende.

I den reglering av förhållandet mellan stat och kyrka, som förestår, måste givetvis också frågan om hur äktenskap skall ingås bli föremål för översyn. Den otillfredsställande ordning, som ovan påtalats, torde emellertid redan nu utan olägenhet kunna ändras, så att bättre överensstämmelse mellan giftermålsbalkens bestämmelser om äktenskaps ingående och den frihetssyn, som i starkt vidgad omfattning bestämmer vårt folks livshållning, och de beteenden och reaktionssätt, som tycks bli mer och mer förhärskande, åstadkommes. Det får också anses innebära en enkel konsekvens av det myndigförklarande av de erkända frikyrkliga trossamfundet, som bl. a. bestämmelserna om vigselrätt enligt religionsfrihetslagen 1951 innebar, att dessa samfund nu får rätt att viga dem, som önskar kyrklig vigsel enligt dessa trossamfunds ordning. Den nuvarande begränsningen av vigselrätten ter sig som otillfredsställande såväl ur principiell religionsfrihetssynpunkt som mot bakgrund av de faktiska reaktionsmönstren inför äktenskaps ingående hos ett vidgat antal svenska medborgare.

Med stöd av vad sålunda anförts får jag härmed hemställa,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådan ändring av giftermålsbalken, att sådant trossamfund, som Konungen medgivit eller medger rätt att genom pastorer förrätta vigsel, måtte få rätt att förrätta sådan vigsel av varje svensk medborgare, som så önskar.

Stockholm den 19 januari 1966

Joel Sörenson